

Prof. dr hab. Marta Makara-Studzińska

Lublin 2016-12-26

Zakład Psychologii Stosowanej

UM Lublin

Ocena dorobku naukowo-dydaktycznego i organizacyjnego

dr n. med. Doroty Merecz-Kot w związku z wnioskiem

o otwarciu przewodu habilitacyjnego

Dr n. med. Dorota Merecz-Kot urodziła się 1966 roku w Łodzi. W 1990 roku otrzymała dyplom mgr psychologii na Wydziale Filozoficzno-Historycznym, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego. W 1990 roku rozpoczęła pracę w Zakładzie Psychologii Pracy Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi na stanowisku młodszego asystenta służby zdrowia. Od 1993- 2002 roku pracowała na stanowisku asystenta naukowego. Od 2000r. pełniła obowiązki kierownika w Zakładzie Psychologii Pracy Pracowni Stresu Zawodowego. Od 2007 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku kierownika Zakładu Psychologii Zdrowia i Pracy IMP w Łodzi.

Na podstawie pracy pt.: „*Ocena szkodliwego wpływu niskiej środowiskowej ekspozycji na ołów na funkcje psychiczne i osiągnięcia szkolne dzieci w wieku 6 – 11 lat.*” w 2001 roku uzyskała stopień doktora nauk medycznych w zakresie medycyny (z wyróżnieniem) Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi.

Dr n. med. Dorota Merecz- Kot posiada doświadczenie dydaktyczne. W latach 2005-2009 pracowała jako wykładowca na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi prowadząc wykłady i ćwiczenia z psychologii społecznej dla studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu. W latach 2007-2010 prowadziła wykłady z psychologii ogólnej, autorskie konwersatorium oraz seminarium magisterskie dla studentów kierunku Psychologia.

WPLYNĘŁO
Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu
Data 2017-01-02
L.dz.

Za osiągnięcia w pracy naukowej Opiniowana otrzymała w 1995 roku zespołową nagrodę Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej. W 2014 roku otrzymała wyróżnienie dla projektu, „*Wpływ poprawy psychospołecznych warunków pracy na ograniczenie kosztów ekonomicznych w firmach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne*“, współrealizowanego przez Zakład Psychologii Pracy IMP. W 2007 roku Brązowy Medal za Zasługi dla Obronności Kraju, w 2008 roku wyróżnienie „Wykładowca roku“ przyznane przez studentów Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ, a w 2015 roku Srebrny Medal za Długoletnią Służbę.

Dr Dorota Merecz-Kot kierowała 16 projektami naukowo-badawczymi. Brała także udział jako wykonawca w 46 projektach badawczych.

Działalność organizacyjna dr n. med. D. Merecz-Kot jest szeroka: wielokrotnie podejmowała pracę w komitetach organizacyjnych m.in. takich konferencji jak: Ogólnopolska Konferencja Naukowa Psychologia Transportu: Diagnostyka, edukacja i bezpieczeństwo w ujęciu interdyscyplinarnym Gdańsk 2015, 13TH International Scientific and Training Conference HUMAN BEING-HEALTH-ENVIRONMENT Kielce 2015, I International Conference Women and men facing everyday challenges Łódź 2016, Konferencja Edukacja-Zdrowie-Środowisko Kielce 2016. Od 2008 roku do chwili obecnej jest członkiem Rady Naukowej w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi.

Ponadto jest członkiem następujących towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Badań nad Stresem Traumatycznym (od 2014-przewodniczący), European Society of Traumatic Stress Studies, Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy.

Dorobek naukowy dr n. med. Doroty Merecz-Kot stanowi **29 prac oryginalnych** twórczych o łącznej punktacji **21,516 IF** oraz **513 MNiSW** (w tym **13 prac stanowiących rozprawę habilitacyjną IF 6.367, MNiSW 177**), **26 prac** oryginalnych twórczych w czasopismach bez Impact Factor o łącznej punktacji **132 MNiSW**, **4 prace poglądowych** o łącznej punktacji **1,245 IF** oraz **48 MNiSW**, **4 prace poglądowych** w czasopismach bez Impact Factor o łącznej punktacji **18 MNiSW**, **2 rozdziały** w monografiach/książkach międzynarodowych, **22 rozdziały** w monografiach/książkach krajowych oraz redaktor **5** monografii/podręcznika, **1 list** do redakcji czasopisma z IF

oraz 83 doniesień zjazdowych krajowych i 26 doniesień zjazdowych zagranicznych . Sumaryczny wskaźnik **IF** prac wynosi **22,761**, a łączna punktacja **MNiSW 711**. Ponadto jest autorem **19** prac popularno-naukowych. Liczba **cytowań** wg Web of Science: **194** (z dnia 22.08.2016); H-index: **5**.

Główne zainteresowania działań naukowych Opiniowanej sprowadzają się do następujących zagadnień:

- Stres zawodowy i życiowy a zdrowie reprodukcyjne mężczyzn
- Badania uwarunkowań rozwoju psychomotorycznego dzieci
- Metody diagnostycznych w obszarze psychologii zdrowia i pracy
- Uwarunkowania funkcjonowania w roli kierowcy
- Związki pomiędzy stresem, cechami osobowości a zdrowiem kardiologicznym
- Badania psychologicznych uwarunkowań zdrowia
- Środowisko pracy a zdrowie i funkcjonowanie pracowników

W tym nurcie poszukiwań utrzymana jest także praca habilitacyjna Opiniowanej.

Tematem pracy jest: *„Psychospołeczne środowisko pracy a zdrowie i funkcjonowanie pracowników”*.

Na rozprawę habilitacyjną składa się spójny cykl 13 prac (wskaźnik Impact Factor: **6.367**; punktacja MNiSW **177**):

„Psychospołeczne środowisko pracy a zdrowie i funkcjonowanie pracowników”

W skład osiągnięcia naukowego wchodzi następujący spójny cykl publikacji:

1. **Merecz D.**, Rymaszewska J., Mościcka A., Kiejna A., Jarosz-Nowak J.; *Violence at the workplace - a questionnaire survey of nurses*. Eur. Psychiatry 2006 Vol. 21 nr 7 s. 442-450.

IF: 1,463 Pkt.KBN/MNiSW:15

2. **Merecz-Kot D.,** Cębrzyńska J.: *Agresja i mobbing w służbie więziennej*. Med. Pr. 2008 T. 59 nr 6 s. 443-451

Pkt. KBN/MNiSW: 6

3. **Merecz D.** Drabek M., Mościcka A.: *Aggression at the workplace - psychological consequences of abusive encounter with co-workers and clients*. Int. J. Occup. Med. Environ. Health 2009 Vol. 22 nr 3 s. 243-260

Pkt. KBN/MNiSW: 6

4. **Merecz D.,** Andysz A.: *Dopasowanie do organizacji a ocena zdolności do pracy*. Med. Pr. 2011 T. 62 nr 3 s. 247-258

IF: 0,303 Pkt.KBN/MNiSW: 15

5. Drabek M., **Merecz D.:** *Job stress, occupational position and gender as factors differentiating workplace bullying experience*. Med. Pr. 2013 T. 64 nr 3 s. 283-296 **IF: 0,318 Pkt. KBN/MNiSW: 15**

6. **Merecz D.,** Andysz A. /Burnout and demographic characteristics of workers experiencing different types of work-home interaction. Int. J. Occup. Med. Environ. Health 2014 Vol. 27 nr 6 s. 933-949

IF: 0,695 Pkt. KBN/MNiSW: 20

7. **Merecz D.,** Andysz A. /Relationship between Person-Organization fit and objective and subjective health status (Person-Organization fit and health). Int. J. Occup. Med. Environ. Health 2012 Vol. 25 nr 2 s. 166-177

IF: 1,305 Pkt. KBN/MNiSW: 20

8. **Merecz D.,** Andysz A. /Person-organization fit and organizational identification as predictors of positive and negative work-home interactions. Int. J. Occup. Med. Environ. Health 2014 Vol. 27 nr 1 s. 16-27

IF: 0,695 Pkt. KBN/MNiSW: 20

- 9.**Merecz-Kot D.,** Andysz A.: *Kondycja zawodowa, rodzinna i zdrowotna pracujących Polaków, mieszkańców miast*. Med. Pr. 2014 Vol. 6 T. 65 nr 6 s. 785-197

IF: 0,397 Pkt.KBN/MNiSW: 15

10.Najder A., **Merecz-Kot D.:** *Stres zawodowy a ryzyko psychospołeczne w grupie dziennikarzy*. Med. Pr. 2014 T. 65 nr 1 s. 85-97

IF: 0,397 Pkt. KBN/MNiSW: 15

11.Stańczak A., **Merecz-Kot D.:** *Charakterystyka zagrożeń psychospołecznych w sektorze bankowym - komunikat z badań*. Med. Pr. 2014 T. 65 nr 3 s. 399-405

IF: 0,397 Pkt. KBN/MNiSW: 15

12.Stańczak A., Mościcka-Teske A., **Merecz-Kot D.:** *Zagrożenia psychospołeczne a funkcjonowanie zawodowe pracowników sektora bankowego*. Med. Pr. 2014 T. 65 nr 507-519

IF: 0,397 Pkt. KBN/MNiSW: 15

13.Merecz D.:*Modelowanie związków pomiędzy zmiennymi społeczno-demograficznymi i dopasowaniem do organizacji a zdrowiem- badania własne*. W:Merecz D. (red.) *Dopasowanie człowieka do środowiska pracy- uwarunkowania i skutki*. Oficyna Wydawnicza IMP, Łódź, 2010 s.51-96

Założeniem rozprawy habilitacyjnej jest zwrócenie uwagi na rolę czynników psychospołecznych występujących w środowisku pracy z uwzględnieniem psychospołecznych zagrożeń zawodowych. Wśród środowiskowych uwarunkowań zdrowia, psychospołeczne cechy pracy są uznawane współcześnie za jedno z kluczowych czynników determinujących zdrowie, ogólny dobrostan i funkcjonowanie zatrudnionych zarówno w sferze zawodowej jak i pozazawodowej. Psychospołeczne cechy pracy to szeroka kategoria właściwości środowiska pracy, procesów w nim zachodzących, które mogą mieć zarówno pato- jaki i salutogenne znaczenie.

Celem badań było:

1. Rozpoznanie częstości występowania i intensywności narażenia na psychospołeczne zagrożenia wśród osób pracujących z uwzględnieniem takich zjawisk jak agresja, mobbing, interferencja praca -dom;
2. Analiza związków zachodzących pomiędzy występowaniem tych zagrożeń a funkcjonowaniem pracowników;
3. Analiza związków zachodzących pomiędzy czynnikami psychospołecznymi występującymi w środowisku pracy a zdrowiem i zdolnością do pracy osób zatrudnionych

Autorka analizowała występowanie psychospołecznych zagrożeń zawodowych w środowisku pracy mając na celu wyłonienie grup i czynników ryzyka psychospołecznego w pracy zawodowej oraz istotnych czynników do planowania działań profilaktyczno-prewencyjnych.

Habilitantka opisała występowanie psychospołecznych zagrożeń i ich stresogenność między innymi w sektorze bankowym i wśród dziennikarzy. Badania stresogenności pracy w tych zawodach zarówno w Polsce jak i na świecie są stosunkowo rzadkie.

Kolejnym tematem podnoszonym w pracach poświęconych charakterystyce psychospołecznych warunków pracy w Polsce była agresja. Agresja może być traktowana jako specyficzne psychospołeczne zagrożenie zawodowe. Badania agresji w środowisku pracy są w polskiej literaturze rzadkością, stąd też zainteresowanie tym zjawiskiem, które z biegiem czasu poszerzyło się o studia nad usystematyzowaną formą agresji jaką jest mobbing. Realizowane przez Habilitantkę badania agresji w środowisku pracy miały nowatorski charakter, między innymi dlatego, że badano w nich narażenie na agresję przy użyciu wystandaryzowanych, rzetelnych metod kwestionariuszowych.

W projekcie badawczym Habilitantka przeanalizowała częstość narażenia na agresję ze strony pacjentów i współpracowników u pielęgniarek, ze szczególnym uwzględnieniem pielęgniarek zatrudnionych na oddziałach psychiatrycznych. Wyniki badań wskazały na doświadczanie agresji w tej grupie zawodowej z obydwu źródeł, przy czym częstość doświadczania agresji wśród pielęgniarek psychiatrycznych była wyższa niż u pielęgniarek pracujących na innych oddziałach. Badania wykazały również, że relacje interpersonalne pomiędzy pracownikami służby zdrowia w znacznym stopniu obciążone są agresją. Dotyczy to zarówno pielęgniarek psychiatrycznych jak i niepsychiatrycznych. Masowość narażenia na agresję w miejscu pracy potwierdzona została w kolejnych badaniach obejmujących pracowników sektora usług (transport publiczny i poczta).

Oprócz diagnozy poziomu narażenia na pojedyncze akty agresji w środowisku pracy w swojej pracy badawczej Habilitantka podjęła temat mobbingu pracowniczego. W badaniach nad mobbingiem pracowniczym uczestniczy już od roku 2003, czyli od czasu wprowadzenia przepisów definiujących odpowiedzialność pracodawcy za mobbing i prawa pracowników w Kodeksie Pracy. Badania poziomu narażenia na mobbing, w których uczestniczyła Autorka były prowadzone były wśród nauczycieli, pielęgniarek, funkcjonariuszy służby więziennej, pracowników transportu publicznego.

Kolejnym zagadnieniem, które podejmowała Habilitantka w swojej pracy badawczej była relacja pomiędzy pracą a życiem prywatnym zatrudnionych, która może mieć istotne znaczenie dla zdrowia, samopoczucia i funkcjonowania. Rozpoznanie typów konfiguracji i interakcji praca-dom w polskiej populacji zatrudnionych miało pionierski charakter.

Kolejnym problemem analizowanym przez habilitantkę jest problem wypalenia zawodowego, które dotyka wielu pracowników na różnych etapach rozwoju kariery zawodowej. Z badań Habilitantki wynika, że większego poziomu wypalenia zawodowego doświadczają osoby, które restrykcyjnie wprowadzają granice pomiędzy sferami życia zawodowego a osobistego. Taka postawa jest obciążająca psychicznie i wpływa na zwiększenie ryzyka wypalenia zawodowego.

Badania związków pomiędzy dopasowaniem do organizacji a pozytywną vs negatywną interakcją praca-życie pozazawodowe przez Habilitantkę mają unikalny charakter zarówno w kraju jak i na świecie. Są one źródłem istotnych informacji na temat uwarunkowań interakcji praca-życie. Przeprowadzone badania przyczyniają się do rozwoju wiedzy w obszarze dopasowania człowieka do organizacji i interakcji praca-dom poprzez połączenie tych konstruktów i eksplorację ich wzajemnych zależności.

Podsumowując wyniki badań uzyskane w habilitacyjnym projekcie badawczym Habilitantka podkreśla, że dla zachowania zdrowia psychicznego i somatycznego oraz zdolności do pracy konieczne jest ograniczenie oddziaływania psychospołecznych zagrożeń zawodowych dotyczących treści jak i kontekstu pracy, przejawiających się w postaci patologicznych relacji interpersonalne w pracy (agresja, mobbing, molestowanie, akty dyskryminacji). W badaniach Habilitantka wykazała także związki pomiędzy psychospołecznymi zagrożeniami w środowisku pracy a zdrowiem i zdolnością do pracy. Zależności te nie wynikają jedynie z subiektywnej stresogenności danej właściwości pracy jaką świadomie odczuwa badany. Obecność wymagań i cech pracy wymusza pewien wysiłek adaptacyjny, który nawet jeśli nie jest oceniany przez jednostkę jako źródło stresu przekłada się na wartość wskaźników zdrowia i zdolności pracy.

Przedstawione wyniki wskazują również na to jak ważne jest optymalne dopasowanie pracownika do organizacji zatrudniającej i to nie tylko w kontekście lepszej wydajności i jakości pracy, ale właśnie ogólnego dobrostanu i zdrowia pracownika.

Wnioski z badań mają swoje implikacje praktyczne i wskazują na konieczność prowadzenia działań zapewniających nie tylko dobór właściwych kandydatów na odpowiednie stanowiska pracy, ale również wspieranie procesu socjalizacji pracownika do środowiska pracy i konkretnych zadań zawodowych na różnych etapach rozwoju kariery zawodowej oraz dbałość o sprawiedliwą wymianę dóbr i usług pomiędzy pracownikiem a organizacją zatrudniającą (dopasowanie komplementarne).

Wnioski z badań Habilitantki wspierają realizację podstawowych celów zdrowia publicznego, czyli promocji i ochrony zdrowia w ciągu całego życia jednostki oraz redukcję zapadalności i zapobieganie głównym chorobom i wypadkom.

Znaczący dorobek naukowy, organizacyjny, dydaktyczny oraz wartość poznawcza i edukacyjna przedstawionej pracy habilitacyjnej spełniają kryteria wymagane dla przewodów habilitacyjnych zgodnie z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym.

Dorobek naukowy i wartość poznawcza prac składających się na rozprawę habilitacyjną spełniają kryteria wymagane dla przewodów habilitacyjnych zgodnie z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz.U. z 2003 r., nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365, Dz.U. z 2011 r., nr 84, poz. 455).

Podsumowując uważam, że całokształt pracy naukowej dr n. med. Doroty Merecz-Kot jest wkładem do nauki polskiej i światowej.

Całokształt dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i napisana praca habilitacyjna dr n. med. Doroty Merecz-Kot w pełni uzasadniają dopuszczenie do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Marta Makara-Studzińska
specjalista psycholog kliniczny
psychoterapeuta, superwizor psychoterapii